

האל המשתולל

יותם יעקבסון

האמרה המקובלת במקומותינו, "מצפון תפתח הרעה", אינה נכונה כלל וכלל בהודו. למעשה, במסורת ההינדית כמעט ההפך הוא הנכון. בעוד הצפון נחשב לכיוון הטוב ביותר, מקור הברכה והשפע ומקום משכנם של האלים, נחשב הדרום המתבוסס בלהט השמש כנחות ושפל - מקומו של יאמה, אל המוות. לאור זאת, מעניינת ביותר העובדה שמחוז טמיל נאדו (Tamil Nadu) השוכן בדרום העמוק של הודו, נחשב לאחד ממעוזי ההינדואיזם הגדולים ביותר בתת היבשת. כיצד אפוא נקשרת אמונתם של בני הדרום בברכת ובצינת הצפון הטוב? כיצד הם מתמודדים עם הסנוביזם של הרי ההימלאיה? איך מגיעה עדיהם קדושת נהר הגנגס הזורם בצפון המדינה, וכיצד הם באים במגע עם שיווה, האל הגדול השוכן במרומי שלגי העד של ההימלאיה?

בדיקה מתחת לפני השטח חושפת מערך מיתולוגי ותיאור לוגי מורכב, הכורך את הדרום "הרע" עם הצפון "הטוב", באופן שלא מאפשר הפרדה ביניהם. מסתבר שקדושה, גם כשהיא כפותה בעבותות גיאוגרפיים, יכולה בקלות להשתחרר מכבליה ולעשות את הבלתי אפשרי - לגמוא את אורכה של תת היבשת ההודית כולה בדילוג קל אחד.

מקדש ראמשווראם והצלם הקדוש

המקדש שבאי ראמשווראם (Rameshwaram), הנושא את שמו, נחשב לנקודה שאליה כל הינדי מאמין חייב להגיע לפחות פעם בחייו. ההגעה אל האי אינה מצריכה שיט כבימי קדם. מאז 1988 קושר אותו גשר גדול עם היבשת וממנו נשקפים מראות של מי טורקזי ושוניות אלמוגים. החופים החוליים המעטרים את האי זרועים צדפי ענק, כוכבי ים אדומים והמוני דייגים העמלים לפרנסתם. ייחודו של המקדש, לצד מיקומו המיוחד, הוא בעיקר במסדרונות העמודים ההיקפיים שלו שהוקמו במאה ה-12.

אחד הסיפורים הכורכים את דרום הודו עם הצפון הוא סיפור הראמאיאנה (מסנסקריט, עלילתו של ראמה), אחד האפוסים המוכרים ביותר באסיה, הקשור במקדש זה. הסיפור מתאר את תולדותיו של האל ראמה, אחד מגלגוליו של האל וישנו, שהופיע עלי אדמות כנסיך שנושל מהכס, ויצא לגלות, מלווה על ידי אשתו האהובה סיטה ואחיו הנאמן לקשמנה. שדה בשם קור מבהיני ואחיה רוואנה מלך לנקה חטפו את סיטה. בניסיון להצילה ערך ראמה מסע מפותל ורב תלאות, עם תומכים שנקבצו לאורך הדרך מצפון הודו ועד האי לנקה שבפאתי הדרום. בהגיעו אל הקצה הדרומי של הודו החליט צבאו של ראמה על בניית גשר אבנים כדי לחצות את המצר אל האי. מסופר שאפילו סנאי הקרקע סייעו בבניית הגשר, וכאות ברכה סימן שיווה שלושה קווים

צילום: רוב ברק

מקדש מינאקשי, מדוראי | צילום: שיים ראג'

המדריך המהיר

מקדש Rameshwaram

- **מיקום:** באי Rameshwaram
- **הגעה:** מהכביש הראשי היוצא מ-Madurai לאי, יש רק כביש אחד
- **פתוח:** כל יום מבוקר עד ערב
- **דמי כניסה:** אין

מקדש Nataraja

- **מיקום:** Chidambaram
- **הגעה:** על הדרך הראשית Mamallapuram-7 -Thanjavur
- **פתוח:** כל יום, למעט אירועים מיוחדים
- **דמי כניסה:** אין

מאגר Mahamakham

- **מיקום:** בדרום מזרח העיר Kumbakonam
- **פתוח:** כל יום, למעט אירועים מיוחדים
- **דמי כניסה:** אין

מקדש Meenakshi

- **מיקום:** במרכז העיר Madurai
- **פתוח:** מזריחה עד שקיעה
- **דמי כניסה:** אין, אפשר לשכור מדריך

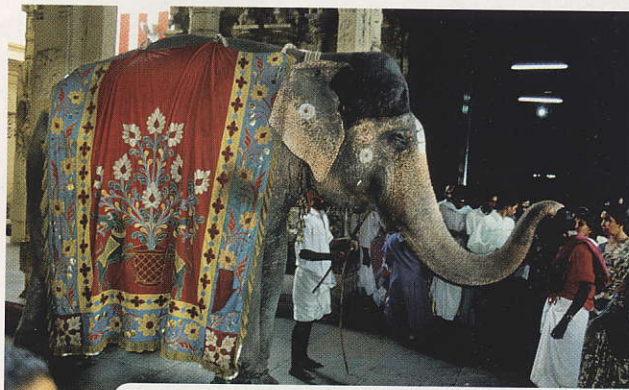
הערה כללית:

שעות הפתיחה של המקדשים תלויות בטקסים שונים. בחלק מהמקומות דורשים הכוהנים תרומה, ולעתים עושים זאת במפגיע ובצורה תקיפה ולא נעימה. לא לכל אגפי המקדשים מותר להיכנס. יש לחלוץ נעליים ולהקפיד לשמור על כללי המקום.

דלתות המקדש בקומבקונאם | צילום: פילאי בלאן מדהוון

לדעת את זהות הסגפן, החליטו החכמים לחסל את האל. הם יצרו טיגריס אימתני מאש הפולחן ושילחו אותו בשיווה. האל לכד את הטיגריס וקרע אותו לגזרים בציפורניו, פשט את עורו ועטה אותו כאזור חלציים. החכמים הופתעו אך לא אמרו נואש, ויצרו מתוך האש נחש קוברת עצום. הקוברת שולח לעבר הסגפן, אך בהגיעו אליו זחל במעלה גופו ונכרך סביב צווארו וחזהו

פיל מברך עולה רגל במקדש מינאקשי | צילום: בועז רותם

כעדי. שיווה החל לרקוד לפני החכמים, שבחרו אפם יצרו מפלצת זדונית ונוראית שהיתה ידועה ביכולתה להמית יצורים. שיווה לכד את המפלצת, דרך עליה, שבר את גבה בעזרת לחיצת קצה אצבע כאילו הוא דומס ננס, והמשיך בריקודו כשהאלים והחכמים צופים בו.

החכמים המיואשים החליטו לעשות שימוש בכוח המיוחד ביותר שעמד לרשותם: הם קראו לאש הפולחן עצמה ודרשו ממנה להשמיד את הרקדן. אולם האל נשא את האש בקלות בשמאלו.

החכמים החלו לומר ודות (מזמורים קדושים) כנשק נגד האל, אולם הוודות השתחוו לפני שיווה והפכו לאצעדות שעיתרו את קרסוליו. האל פרץ בצחוק מרעיד עולמות.

בסופו של דבר לבש האל את צורתו של וישווארדיפה, צורה כה גדולה המכסה את העולם כולו. כל הערמות, היצורים והחומרים החלו לרעוד ולזוע. רק אז הבינו החכמים שהם לוחמים באל עצמו. מצטערים על החטא הגדול שביצעו מבלי משים, השתחוו החכמים לשיווה והתחננו לחנינה. האל רחב הלב לא רק ששלח להם, אלא אף העניק להם גננה (חוכמה). הוא הופיע בצורתו נדיבת הלב עם ארבע ידיים, וביצע את אנגדה סנדווה (ריקוד האושר העילאי) כדי שתרום רוחם. כך הפך שיווה לבעל מופע הנאטראג'ה (הרקדן הקוסמי), שלפי המסורת התרחש כאמור בצי'דמבקראם.

במקום נמצא מקדש נאטראג'ה (Nataraja) רב המידות, שנבנה בתקופות שונות על ידי שושלות שונות, ומנוהל ביד רמה בידי משפחות כוהנים ענפים. הוא בנוי כדיאגרמה קוסמית שמרכזה - קודש הקודשים - מתפשט לארבע רוחות השמיים בדמות שבילים החולפים דרך מערכת של שערי כניסה. בניגוד למקדש הצפון הודי, המהווה דיאגרמה קרסמית מכונסת שבה האלמנט הארכיטקטוני הגבוה ביותר נמצא מעל צלם האל, במקדשים הדרומיים, החובקים שטחים עצומים, מקום צלם האל השוכן במרכז הוא הנקודה הנמוכה ביותר, והדגש הוא דווקא על שערי הכניסה העצומים, עשרות מטרים גובהם, המעוטרים להפליא וקרויים גופורא. הדבר המעניין ביותר במקדש נאטראג'ה, התופס מקום של כבוד בשירתם של כל המשוררים הטמילים, הוא שבניגוד לרוב רובם של המקדשים ההינדיים, בקודש הקודשים שלו אין צלם. הנקודה המצומצמת, הסגורה והדחוסה ביותר במקדש, היא גם הנקודה הפתוחה ביותר והריקה ביותר, התגלמות שלל תכונותיו של האל. מדי בוקר וערב מתקיימים במקום טקסי פוג'ה (תפילה, פולחן) בליווי מנחות אש, תופים ופעמונים.

לא רק האל שיווה, גם נהר הג'גס עצמו עושה את דרכו אל חיקם של בני הדרום. בעיר קומבקונאם (Kumbakonam) למשל, ישנו מאגר מים קדוש, מהאמקאהם (Mahamakham), עליו מסופר שהוא מתמלא כל 12 שנים על ידי זרמים תת קרקעיים שמקורם בגנגס. במועדים אלו נערכת במקום חגיגה ענקית שהיא מעין חיקוי בזעיר אנפין לחגיגות הקומבה מלה (פסטיבל הכד), התכנסויות דתיות חגיגיות הנערכות בצפון. אם מגיעים למקום כדאי לשלב ביקור במקדשי העיר.

מקדש מינאקשי: הציץ ונפגע

אחד המקדשים הגדולים והמוכרים ביותר בדרום הודו, מקדש מינאקשי (Meenakshi) בעיר מדוראי

נשות החכמים
הבחינו ביופיו של
הסגפן ולא יכלו
לעמוד בפיתו.
כועסים ומתוסכלים
החליטו החכמים
לחסל את האל

עולה הרגל לברכה. אולם יותר מכל בולטים במִקדש מגדלי הגופורא, שערי הכניסה העצומים שמעליהם מעין פירמידה תלולה העשויה שלד לבנים שעליו גיבוב של דמויות צבועות עשויות טיח. הצורך להביט למעלה כדי לבחון את הפר־טיח, בשילוב עם גודש הדמויות ועוצמת הצבע, עלול לגרום לסחרחורת. כדאי לטפס למרומי הגג של כמה חנויות גבוהות הצופות על הגופורא והמקדש כולו.

מי שבקיא מעט ברזי המיתולוגיה היהודית יוכל לזהות בין דמויות הטיח לא מעט דמויות מוכרות וסצנות מרכזיות. מבט יסודי יותר יאפ־שר לנו למצוא את מינאקשי היפה מופיעה לצדו של שיווה בעיצומו של טקס החתונה. במקום אחד היא אף מוצגת כשכל האיברים עִמם נולדה עודם במקומם. צאו וחפשו! ☉

יוֹתם יעקבסון - מורה דרך בארץ ובהודו, כותב ומצלם
yotam.jac@gmail.com

(Madurai), ממנה גם יוצאת הדרך לראמשווראם, קשור גם הוא בעבותות עזים לאל הגדול של הצפון. לפי המיתולוגיה, מינאקשי, הנסיכה של מדוראי, נולדה עם פגם קטן שגרם למבוכה גדולה - פטמה שלישית. משבגרה הנערה, הלך ותפח השד השלישי הסורר, ומבוכת העיר גברה. באחד הימים הגיע זקן חכם למדוראי וביקש לשוחח עם המלך. "ביום בו תפגוש העלמה את חתנה המיועד ייעלם לו הציץ מעצמו", הבטיח והסתלק. בצר לה החליטה הנסיכה לצאת למסע עלייה לרגל בו התכוונה לפקוד מק־דשים ואת מקום מושב האלים. כשהגיעה אל הר קאילש שבהימלאיה נגלה האל שיווה לפניו ו...פוף, כדברי החכם, נעלם הציץ הסורר ונגז. שיווה, האל הגדול, פנה אל מינאקשי שהיתה מוקפת בפמליית משרתותיה הנדהמות: "שובי אל עירך ובמהרה אגיע ואשא אותך לאישה". סיפור זה, כרבים אחרים, קושר לעד את ממלכות הדרום ההינדיות עם כור מחצבתה של אמונתן ההינדית - צפון תת היבשת, ומספק בכך לגיטימציה שלטונית ודתית מובהקת.

לאורו של הסיפור, הקושר לעד את מדוראי ובית משפחת המלוכה המקומית עם גדול האלים, נבנה אחד המקדשים החשובים ביותר בעולם. במקדש, שנבנה במתכונתו הנוכחית רק במאה ה־17, ישנם שני היכלות מקודשים - לשיווה ולמינאקשי. מדי ערב מונח צלמו של שיווה באפיריון, ובתהלוכה מהודרת הוא נישא על ידי כוהנים אל היכלה של מינאקשי, שם מתייחדים בני הזוג עד בוקר המחרת, כששיווה מושב להיכלו והמקדשים נפתחים בפני זרם עולי הרגל.

ככל מקדש דרום הודי אחר, גם מקדש מינאקשי הוא מעין עיר בתוך עיר. יש בו אולמות רבים ומבוך של מסדרונות עמודי אבן מגולפים, מאגר מים גדול, שוק מזכרות ושפע של פינות פולחן קטנות. באחת הפינות ניצב פיל חביב, שבתמורה למטבע או שטר שיונח בחדקו, הוא יניף את החדק מעל ראשו של

מקדש נאטראג'ה בצ'ידמבראם | צילום: מהלינגם סנקראאמן

Karel Gallas - Shutterstock | ASAP | בתיו הלבנים של הכפר אויה

יותם יעקובסון

תמיד אזכור את הפעם הראשונה שהגעתי לסנטוריני (Santorini). לא היתה זו ספינת דיג או אוניית סוחר קדומה שעל סיפונה ניצבתי, אלא מעבורת גדולה ומחלידה, אפופת ניחוח מלח דק, שעשתה את דרכה מפיראוס (Piraeus) בגלים הגבוהים שהשתוללו בין פיסות יבשה זעירות. יציאתה של המעבורת לדרך עוכבה ב-24 שעות בשל סערה עזה, ואני לא יכולתי אלא לתהות כיצד הפליגו במים האלו בני יוון הקדומים, אוחזים היטב בתורן קליפות האגוז שלהם ונושאים תפילה כמוסת לב לכל אלי האולימפוס. כשקרבה המעבורת אל האי שקטו המים והשמש נטתה לשקוע ושלחה מבטים זהובים במצוקי הטוף החומים, והם בערו בלהבה קדמונית מרטיטה.

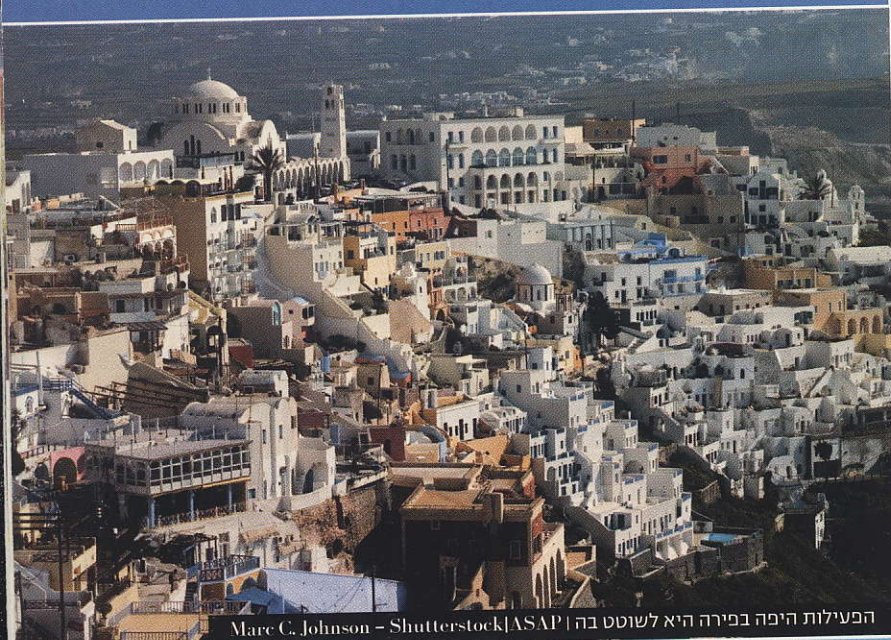
בראש המצוקים נתלו אשכולות עסיסיים של כפרים קטנים, בוהקים בלובנס, כמו ממצמציים מול הכוכבים שכעבור זמן קצר זרחו בשמי הליל, מרמזים על סיפורן של תרבויות שהיו ונגוזו ושל יורדי ים קדמונים. המכונניות שזינקו מתוך המעבורות ונהמו במעלה הכביש הצר, המתפתל במעלה המצוק, לא פוגגו את הקסם. רק מתוך ניסיון לשחזר את המראה ולהיצמד לזיכרון אני בכלל נזכר בהן.

התפרצות

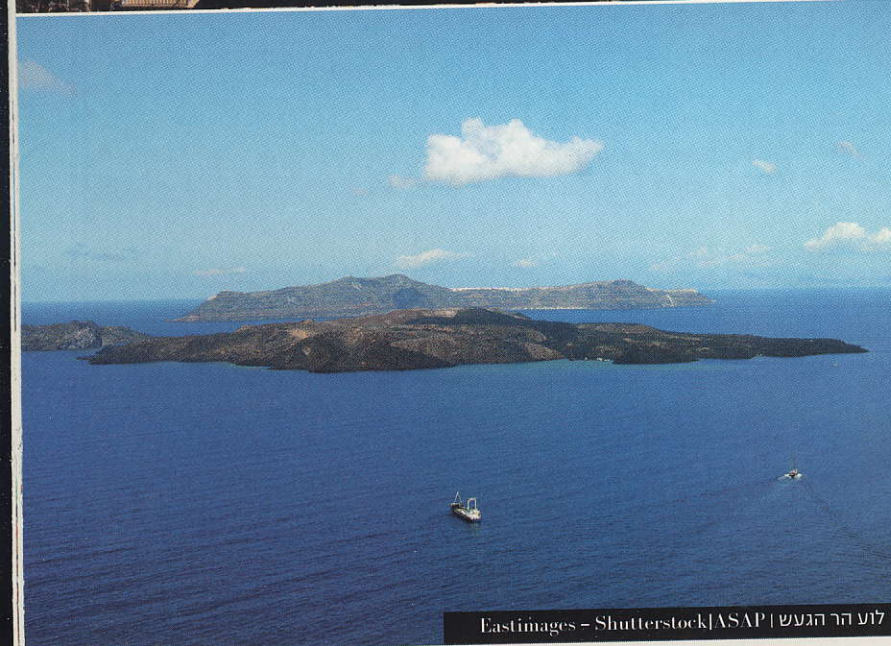
סנטוריני הוא שם כולל לקבוצת איים קטנה, הדרומית מבין האיים הקיקלדיים, שחלקיה המפורדים חוברים לצורת מעגל. בעבר היו איי הקבוצה מחוברים לאי אחד, שהיה למעשה הר געש עצום. ההר התפרץ והביא להיפרדות האי במאה ה-15 לפני הספירה, לפי מחקרים עדכניים. השם סנטוריני הוענק לאי במאה ה-14 לספירה, על שמה של הקדושה סנט אירנה (St. Irene). שמו הקדום של האי היה תרה (Thera), שפירושו ביוונית "הצייד". כיום השם

עבר לווהט, הווה שקט

קבוצת האיים סנטוריני היתה בעבר אי אחד שכולו הר געש עצום, שהתפרצותו הובילה להכחדת התרבות המינואית המקומית. כיום ניצבים בראש המצוקים כפרים שלווים שבוהקים בלובנם

הפעילות היפה בפירה היא לשוטט בה | ASAP | Shutterstock | Marc C. Johnson

לוע הר הגעש | ASAP | Shutterstock | Eastimages

סנטוריני מתייחס בראש ובראשונה לאי הגדול מכולם, שצורתו כחרמש ירח הפונה מזרחה. צדו הפנימי של החרמש, המהווה את שולי הקלדרה הגעשית, מצוקי ביותר, ופסגותיו משתפלות בהדרגה ובמתינות לעבר החופים החוליים בצדו החיצוני. בעקבות הצטברות גזים לווהטים במעבה האדמה והיסתמות לוע ההר בשפכי לבה אירעה התפרצות געשית עזה במיוחד, שגרמה לה־תפוצצות האי. אפר וולקני הועף לגובה של אלפי מטרים וזרמי לבה סמיכים כיסו את רוב השטח שנותר. שכבת טוף בעובי של עשרות מטרים כיסתה שטח אדיר וענן אינסופי של אפר הסתיר את השמים. לדעת חוקרים רבים, התפרצותו של תרה הביאה להכחדת התרבות המינואית ששגשה עד אז. יש הטוענים כי ההתפרצות הביאה לשינוי אקלימי ובעקבותיו גם להתמוטטות האימפריה המצרית.

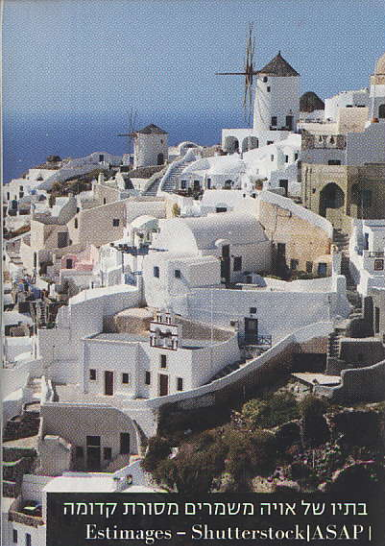
"כמויות בל ייאמנו של אפר וולקני זינקו מן ההר שהפך ללוע פעור, קובר תחתיו תרבות קדומה מפותחת להפליא, מותיר אחריו צוקים תלולים עשנים, חיוך טרשי עגום בלב הים, מותיר אחריו כמיהה נואשת לשמש שלא תראה את פניה משך שנים ארוכות, עד כדי מהפכה דתית של ממש... זה יהיה גם סופן של המעצמות הגדולות של תקופת הברונזה המאוחרת, מצרים וממלכת החיתים, ובמקומן יוצו עממים קטנים, אדום, מואב ועמון, ישראל ויהודה, שיאלצו להתמודד עם התפרצות המסגרות, עם האלימות המתפשטת, עם אלפי העקורים הנוודים בדרכי הים והיבשה בחיפוש אחר בית חדש". כך כותבת צרויה שלו בספרה "תרה" (עמודים 146-147, בהוצאת קשת).

במעלה שכבות טוף אלו, שקברו תחתן חיים ותר־בויות וכווננו חיים חדשים, צעדתי עכשיו, מתנשף, מנמל אתניוס (Athinos) לעבר בירת האי פירה (Fira).

סירבתי לנהגי המוניות שהמתינו על המזח כדייגים, מצפים לדוג שלל עם הגיע המעבורות. רציתי לטפס לרומו של המצוק ברגל, כדי שאוכל בכל רגע להשקיף על השמש השוקעת מעבר לעורפי, מצלילה בהדרגה את האי הקטן ניאה קמני (Nea Kameni), שבו פעור עד היום לועו המצולק של הר הגעש. הר הגעש עלה מעל פני הים בשנת 1707 ולועו המעשן לוחש כל העת באיום "עוד יבוא יומי בשנית". גם את האי תירסיה (Thirasia), הנמצא מעבר לו, רציתי לראות. בתיו הלבנים של אויה (Oia), הכפר התלוי על קצהו הצפוני של החרמש, שעוד בלב ים הקדים לברכני בהתקרבי, עטו עתה גוון זהוב מעמיק, נפרדים מבוהק היום בנכוונות מלאה לשנת לילה ורוגעת.

פירה: לשוטט ולהשקיף על הים

אולי משום שלא היתה זו עונת התיירות הייתי התייר היחיד בבית ההארכה צנוע בפירה. אישה מבר־גרת, לבושת שחורים, פתחה בפני את הדלת. למחרת הזמינה אותי להצטרף אליה לכנסייה, להדליק נרות לכבוד הקדושים. "אני אלמנה. בני עובד באתונה, רק בעונת התיירות הוא מגיע לפעמים לעזור", הסבירה לי

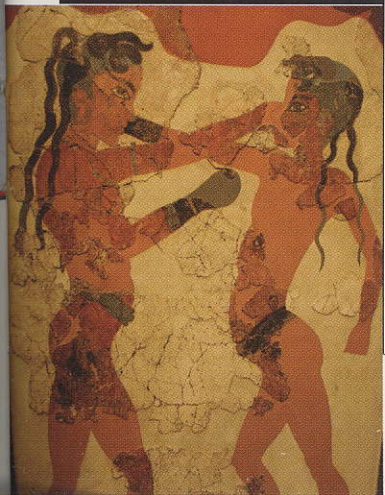
בתיו של אויה משמרים מסורת קדומה
Estimages - Shutterstock|ASAP

המדריך המהיר

Santorini

- **הגעה לסנטורני:** סנטורני הוא האי הדרומי באיים הקיקלדיים ואפשר להגיע אליו במעבורת או ברחפת מפיראוס (נמל אתונה), מכרתים ומיעדים נוספים. אינטרנט: www.greekferries.gr. מסנטורני אפשר להפליג לאיים קיקלדיים נוספים, ובהם מיקונוס, איוס, נקסוס ופארוס, וליעדים אחרים ביוון.
- **טיסה לסנטורני:** אפשר להגיע מהארץ לסנטורני בטיסה דרך אתונה או דרך כרתים.
- **תחבורה פנימית:** בפירה אפשר לנוע במוניות, ברכב שכור או בתחבורה ציבורית. להרבה מהמקומות אפשר להגיע ברגל, בהליכה יפה לאורך דרכים צדדיות. אין דרך אחת להגיע לכל יעד, שכן מקומות הלינה רבים ומפוזרים.
- **עונה מומלצת:** אפריל-אוקטובר
- **תחנת מידע:** בפירה אין לשכת תיירות רשמית, לקבלת מידע אפשר לפנות לאחד ממשרדי הנסיעות בעיר

הפרסקאות שהתגלו באי Timothy | R. Nichols - Shutterstock|ASAP

באתר התגלו רובעי מגורים שבהם שרידי בתים תלת קומתיים מרשימים, רשת רחובות ענפה וצינורות חרס המצביעים על שימוש במים חמים וקרים (מקור המים החמים הוא כנראה מעיינות גיאותרמיים שהיו אז באי).

גולת הכותרת של הממצאים היא ללא ספק הפרסקאות המרהיבות שעיתרו את קירות הבתים והשתמרו בזכות כיווין באפר וולקני. ייחודן של הפרסקאות הוא שהן אינן מציגות מוטיבים מיתולוגיים ודתיים, אלא נושאים יום-יומיים שונים, ויש בהן צבעוניות מיוחדת וחיות נפלאה.

בין הנושאים המופיעים על הפרסקאות יש דיגים מפליגים וסביבים רוחשים דולפינים מקפצים, בני נוער מתאבקים, נשים שוקדות על קטיפי זעפרן ואנטילר פות דקות גו. למרבה הצער, הפרסקאות שהתגלו כאן נמצאות כיום במוזיאון הארכיאולוגי הלאומי באתונה (National Archaeological Museum). המבקר יכול לסייר במערך הרחובות שהתגלה, להתרשם ממידות הבתים ומממצאים שונים שהתגלו כאן ולראות צילר מים דהויים של הפרסקאות המקוריות.

לימים החלו חוקרים שונים לנסות לקשר בין התפרקות תרה לבין תיאורים קדומים שונים. למשל, הפסוק "חשך אפלה בכל ארץ מצרים" (שמות, פרק י, 22-23) בתיאור יציאת מצרים, בעוד "ולכל בני ישראל היה אור במושבתם". וכן תיאורים כמו "הים ראה וינס הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים" (תהילים, פרק קיד, 2-4). כיום יש המשערים כי בעקבות התפזרותו של ענן האפר הסמיך באטמוספירה נחסמו קרני השמש, השתרר קור עז והיה רעב גדול. ממצאים שהתגלו בשנים האחרונות (למשל במבצר אנטיפטרוס בראש העין) מעידים על עלייה חדה במחירי החיטה בעת ההיא.

אויה: סבך שבילים מרוצפים

ביקור בסנטורני אינו שלם ללא ביקור באויה, הכפר הצפוני ביותר. המקום תיירותי מאוד, אך הדבר אינו מעיב על יופיו. לצד בתי הארחה החמודים להפליא יש כאן בתים מקומיים המשמרים מסורת קדומה. אפשר להגיע אל הבתים האלה ברגל בלבד, בסבך קסום של שבילים מרוצפים אבן ומדרגות, שבשוליהם עציצי גרניים.

מעל בתיו הלבנים של הכפר, הגולשים במורד התלול עד קו המצוק ממש, מתנשאות טחנות קמח גדולות ודוממות. מזה תקופה נראה כי הן טוחנות רק זמן, מתריסות בעמידתן נגד רוחות ועננים ומספרות לכל מי שלבו נוטה לשמוע שדרכה של ההיסטוריה, כמו השבשבת שלהן, לחזור על עצמה. ©

יותם יעקבסון - מורה דרך בארץ ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה. מלמד, מרצה, כותב ומצלם
yotam.jac@gmail.com

באנגלית רפה וספקה את כפיה, ספק בפני ספק נוכח איקונה דוממת של הצלוב. אני זוכר בבירור את הניגוד העז שבין לובן המבנים וצלילות הרקיע בחוף לבין האפי-לוליות והחמימות שמילאו את הקפלה הקטנה, גדושת האיקונות השותקות.

פירה היא מקום נפלא לנוח בו. יש כאן כמה מוזיאוניים קטנים, היפה שבהם הוא המוזיאון הארכיאולוגי (Archeological Museum), אולם אין בה אתרי תיירות מובהקים. הפעילות היפה מכל, כמו ביתר כפרי האי, היא פשוט לשוטט בה, להשקיף ממרפסות ומקרנות רחוב על נופי המצוקים והים, להתרווח באחד מבתי הקפה או המסעדות המקומיים ולהוקיר תודה על השלווה.

בקלות רבה אפשר לחזור מפירה לנמל הקטן (אפשר להגיע גם בגרם המדרגות המפותל היורד ממנה לחוף). מהנמל אפשר להפליג לאי ניאה קמני, השוכן במרכז הארכיפלג, ולסייר סביב לועו של הר הגעש או להפליג לאי תירסיה, שגם בו כפרים ציוריים ותצפיות יפות לעבר סנטורני.

מנזר מוני פרופיטי (Moni Prophiti), שבו מתקן צבאי, סגור אמנם בפני מטיילים, אך בהחלט אפשר לטפס למרומי הגבעה שבראשה הוא בנוי, הפסגה הגבוהה ביותר באי, לחסות בצל קירותיה ולהשקיף על האי כולו - מהקצה הדרומי ועד הצפוני. במזרח נשקפת רצועת חופים זהובים בעוד שבמערב נגדע האי בחדות וצונח בסתר אל מי הים התכול.

הדרך אל הפסגה חולפת דרך כרמים, שדות מרעה של עזים וכפרים ציוריים שבהם פזורות קפלות קטנות. מראה הכרמים של סנטורני מיוחד ושונה. הגפנים מסולסלות כאן בצורת קן ציפור או קערה עמוקה, והאשכולות נוטים פנימה עם צמיחתם, מוגנים מפגעי הרוחות העזות הנושבות כאן תדיר.

חורבן התרבות המינואית

בדרומו של האי שוכן הכפר הציורי אקרוטירי (Akrotiri), שנדמה כי נותר אותנטי יותר מיתר כפרי האי. בסמוך נמצא אתר ארכיאולוגי חשוב הנושא את שם הכפר, שהקנה לו חשיבות עולמית. האתר התגלה במקרה בשנת 1967. לפי הסברה, חקלאים גילו בור עמוק, ירדו דרכו וליקטו בתחתיתו כלי חרס מינואיים. התרבות המינואית התפתחה באי כרתים ונפוצה באיים נוספים בין האלף ה-3 לאלף ה-2 לפני הספירה. את המונח "מינואית" - שנגזר משמו של מלכה האגדי של כרתים, מינוס - טבע הארכיאולוג ארתור אוונס, שגילה את הממצאים הראשונים מהתרבות בעיר קנוסוס בכרתים.

כבר בשנת 1939 שיער הארכיאולוג ספירידון ניקור לאו מרינטוס שההתפוצצות הוולקנית שאירעה בסנטורניני הביאה לחורבן התרבות המינואית. הוכחה להשערתו נמצאה באתר שהתגלה בדרך מקרה באקרוטירי, שאותו מיהר לחפור. החפירות נמשכות עד היום.